

Chèro Raoul,

scûsum bân, sèt, s'ai ho méss qué una tô fotograff acsé difarânta da qualli ch'a sän stè aviè a vadder, qualli in dóvv té t fèv la pèrt dal gran artéssta ed teàter, magàra anc un pôc ingrugné, pensierâus. Ai ho méss quassta parché l'é l arcôrd d una sîra alîgra, ai 27 d utâbber dal 2009, quand int la nôstra barâca al Pânt dla Biânnda avän fât fèsta ai tû utantazenc ân e con té avän festegè anc i conpleân ed Sisén, ed Gigén, dla Sandrénna, dla Franca... ..tött quant incaplè cunpâgna té.

Mé ai ho avó l unâur d èser stè un tô amîg par quèsi vènt ân. Insàmm avän fât anc di cunzèrt: mé a cantèva e té t lizèv con la tô bèla vâus e la tô dizian parfèta. Mo i mumént pió bî i én stè quí ch'avän pasè a tèvla, quand mé, stra un piât ed tajadèl e un secânnd ed cutulàtt, a t invidèva a arcurdèr i chès curiûs la tô vétta d artéssta. Ecco alâura che t tachèv a cuntèr cum a fèvi i senegè televisîv, in praisa dirèta, con di artistón ch'i s ciamèven Ernesto Calindri, Lina Volonghi, Tino Carraro, Sergio Tofano, Evi Maltagliati... E mé ch'a t tirèva só arcurdànd cal fillm in duv t girèss una strepitâusa sèna d amâur con l'Elsa Martinelli, e té t fèv bâcca da rédder azuntandi un "sócc'mel, che bèla dònna!" in bulgnais stièt.

Ôgni tant ai saltèva fòra anc al nómm ed cl'ètra beléssima artéssta, (l'é bèla anc adès...) ch'i han sänper détt ch'la fò la pió gran pasiân dla tô vétta, mo che con lí an i fò gnînta da fèr. Par mé, che

tant ân indrî a sän stè un sänpliz spetadâur incantè dala tô èrt, èser dvintè un tô amîg, avair gudó dla tô cunfidanza l'é stè cme avair una mdâja al valâur. L'últma vòlta ch'a s sän vèsst l'é stè ai 7 ed màz, al Muséo dl'Âcua dla Padóll: tant par cambièr mé a cantèva e té t lizèv... La tô vâus l'èra sänper qualla, mo al tô físic l'èra smagré e t an avèv pió cla bèla figûra èlta e drètta che, fèn a pûc ân indrî, la susitèva amiraziân in càl dòn.

Aîr ai ho inparè dal Carlén che t î andè ví in silânzi, sänza salutèr inción. Mé a t salût adès, chèro Raoul, e insàmm a mé anc Bulaggna, la tô zitè, ch'la t ha vló bân e ch'l'é urgugliâusa d avairet avó stra i sù fiû.

Chi èrel?

Giuseppe Domenico Biancolelli
(1637 – 1688)

Stramèz ai itagliàn ch'i s én fât unâur in Franza – e ai n é un sinifili, al pònt che la *grandeur* franzaisa l'é in bôna pèrt mèrit di nûster – a bân dirètt ai é anc Biancolelli, bulgnais. Capostèppit d una famajja d artéssta dla *Commedia dell'Arte*, Domenico al dvintè al pió famâus Arlichén dal '600. Al lasé scrètt i sègrèt dla sò èrt mémmica, däl sâu batûd e, a détta di espèrt, al fò al prémm vair artéssta ed teàter mudèren. La sò zelebritè l'èra acsé granda che al fò anc al prémm a adruvèr al sò nómm e cugnómm e brîsa quall dla mâscra ch'l inparsunèva. I dvintènn famûs anc i sù fiû: Pietro Francesco, balarén, cantànt,

fantaséssta e anca ló un bân Arlichén; la Catarénna, che anc fòra dal pelsènic la purtèva sänper un ftieri con i quadartón culurè d Arlichén; Francesca Marie Apolline, ch'la fèva àl pèrt da "amorâusa" con gran abilitè. E pò Luigi, l ónnic ch'an fè brîsa l artéssta mo l inzgnîr militèr.

Qualla di Biancolelli l'é stè dänca una famajja ch'l'ha fât unâur a Bulaggna e al'Itàglia in tèra ed Franza. Sâtta a un ritrât ed Domenico ai é scrètt: "Bulaggna l'é la mî pâtria e Parigi al mî sugiâuren e ai raggna con gran maravajja só la sèna còmica Arlichén, mo sâtta la mâscra ai é Domenico, ch'l arfâurma ridànd al pòpol e la càurt."

Una nôva iniziâtîva dialetèl:

"Tött i martedì e i mèrcuel a teàter"

As vadd pròpi ch'a n sän brîsa bôn ed stèr tranquèll! Avän apanna finé ed sgubèr pr un mais intîr là drî al Navèlli che, ècco, a tacàn a pensèr al da fèr par st autón! La nuvitè l'é quassta: con la nôstra Asociazian Culturèl AL PÂNT DLA BIÂNNDÀ, in colaboraziân con l'APA (Associazione Petroniana Artisti) ed Giampaolo Franceschini (che i apasiunè dal dialàtt i cgnössen bân), avän dezis d urganizèr una rasaggna dialetèl int al Teàter ORIONE ch'l é in via Cimabue 14 (la strè in fâza al Šbdèl Mazâur). In st môd che qué al dialàtt l arîva anc int una pèrt dla zitè in dóvv, infèn a adès, l'èra stè trascurè. Ai é anc da dîr che int al curtil dal teàter ai é la pusibilitè ed parchegèr àl mâchin a grètis.

As cminzéppia ai 19 d utâbber e pò avanti fèn ai 15 ed giòmmber. Quassti àli én àl cunpagnî interesè: "Compagnia del Ponte della Bionda", "Compagnia Dialettale Bruno Lanzarini", "I Cumediànt bulgnîs", "Il teatro del Reno" dla Pîv ed Zânt, "Al nòster dialàtt" ed Castnès e anc chi scrîv stäl raig... ch'al farà "Quand i pôrdg i èren ed laggn".

S'a sí interesè, a psî bèle telefonèr par prenotèr o anc sâul pr avair dàli infurmaziân a Giampaolo Franceschini (337572489).

Un'últma nutèzzia: àl pultrunzénni ali én còmdi e as i stà bân a sèder in vatta...

Al zabajân

La castérina ed laggn, con l'inziisiân dal nômm dal produtâur, l'êra avanzê par di mîs in cantérina. In famajja a n bvân brîsa e inción l'avêva sintó al bisâggn d'avrîr cäl butélli, arivê in regâl a mî maré par ringraziamânt d'un quèlc ciapén, ed quî ch'al n'é brîsa bân ed rifiutêr, mo che mâi as fa paghêr. Fentânt che, una sîra ch'avêven di amîg a zanna, lô l'um gé:

- *E s'a tuléssen só ónna ed cäl butélli ed Marsâla da bâvver col dâulz?*

Acsé dala castérina ai vgné fôra âl butélli, con l'eticatta péinna ed sémmbol inpurtânt, ch'i gèven che pr al pasè cal vén l'êra stè bvó da rà, da pèpa, da Garibèldi (par fôrza, al sbarché a Marsâla!). La zanna l'êra drî a andêr bân, al magnarén l'êra piásó, e l'algrî l'êra granda. Al mumânt dal dâulz, st mânter che mé a mitêva âl fatt ed tâurta int i piatlén, mî maré al vudé al Marsâla int i bichîr. Fenalmânt anca mé a m psêva rilasêr, pasè l'angósstia par la riusîda dla zanna. Ai ho avsiné ala bâcca al bichîr e, prémma ancâura ed bâvvel, un parfómm chèld e famigliêr am é arivè al nès. E pò cal savâur, dâulz, delichèt e fôrt int l'istâss tänp, un savâur cunpâgna... *“La marsâla!”*

Tótt i um guardêven.

- *Mo sé, la marsâla! Quant arcôrd...*

Arcôrd avanzê suplè par pió d zincuant'ân, dsdè da cl udâur e da cal savâur, cómm se l'udurèt e al gósst i avèssen una memòria in pió.

- *Sta ragazôla l'ha bisâggn d'êser tirè un pó só. L'ha da magnêr dla chèren, dâli ôv...*

Al dutâur l'êra stè franc, mo in cà mî dla chèren as in magnêva pòca, sâul ala dmanndga, quand mî mèder, ala matérina prèst, la mitêva só la pgnâta con un pòc ed dupiân e dâu o trai òs, che al pchêr al zuntêva con generositè int al scartòz. E che fèsta, dâpp ala mnèstra, pluchêr cäli òs, magnêr l'anbrâlla, i narvén, infén al grâs, ch'l'êra acsé bân, chèld e savuré!

Âli ôv, invèzi, i n manchèven mâi. Mî pèder al fèva al traturéssta, sänper in gir dai cuntadén par l'aradûra, la sâmma, al mèder, la batdûra. E par scuèsi tótt l'ân al purtêva a cà dâli ôv, däl vòlt regalè da un'arzdâura generâusa, o paghè a bân prèzi. E mé tótt i dâpp mezdé a m in bvêva ón ed faravâinna, rôsa e cinén, dâpp avairi fât un busanén int la góssa. Mo al mumânt miâur l'êra

ala matérina, prémma dla scôla, quand mî mèder l'um fèva al zabajân: la runpêva l'ôv int na tâza, al le sbatêva con una furzérina e la i mitêva al zóccher e un pòc ed Marsâla. E mé a i fèva dänter una sóppa stranpalè! Se pò al pan l'êra frasc al gudiôl l'êra inpagâbil, con chi pîz crucânt insupé ed zabajân. Dai sî-sèt ân e fén ai quénng'-sagg' al zabajân a m al preparêva da par mé, e la quantitè ed Marsâla la carsêva con l'etè.

Dâpp mî pèder al cambiè lavurîr e a n avènn pió tótti cäli ôv, mo in st mânter mî fradèl e mé avèven tachè a lavurêr, e a psêven cunprêr una quèlca bistacca. Mo mé a cradd ch'i séppen stè tótti cäli ôv, e cal bân Marsâla, a fêr ed mé la dòna rubóssta ch'a sân anc adès, sänza probléma ed decalcificaziân, nonostânt l'etè e la menopâusa.

Ai vlêva cal savâur ed vlûd, cl udâur ed Sizéggia ch'fa girêr la tèsta, par fêrum turnêr in amânt di arcôrd acsé luntân, e a fêrum pensêr con arcgnusänza a chi, sänza tant simitón, l'um dèva al nezesèri, anc cunprând cal preziâus rusòli ch'al custêva sacrificèzzi, mo ch'l'êra considerè inpurtânt par fêrum crâsser pulîd. Al dé d'incû al prà parair sbagliè dèr dl èlcol a una ragazôla cénna, mo... n'èl brîsa pîz tirêr só i ragazû a merendènni e patatènni frètti?

I mî amîg, sintó al mî racânt, i livènn só al bichîr e i fènn un brîndisi:

- *Ali ôv e al Marsâla!*

- *La marsâla, ragâz, la marsâla...*

la Nòccia d' Bastèl

Al fularén

Al palâz da sbraghêr

Una vòlta, a Casalacc', la zânt i èren angustie parché i cinno i sbraghèven incôsa. Brîsa sâul âl suladûr, âl brèg e âl bürs da scôla: i stianchèven i vîder zugând a bâla, bichîr e i piât a tèvla, e i n sbrindlèven brîsa i mûr sâul parché i n avèven brîsa di martî e di picón. Anc in Cmónna, con tótt ste stiancamânt, i n savèven pió csa fêr.

Par furtónna ai salté fôra al ragiunîr Ducónt, d'urèggin franzaisa, ch'l'avèva un vanizén d'anvûd e l'êra prâtic sia ed cinno che ed sdûz. Al tòls chërta e èpis, al fè i cuntégg' di dân ch'i fèven i cinno ed Casalacc' con cla sbragarî e ai salté fôra una sâmma da fêr pòra: milânta tamânta e trantatrî.

Acsé al rasunîr l'andé dal Sénndic e al déss:

- *Con la metè ed sti bajûc a préssi tirêr só un palâz e ublighêr i ragazû a dsfêr incôsa. S'i n guarèssen in sta manîra, i n guariràn pió.*

La prupòsta la fô azetè e al palâz al fô tirè só int un spèll. L'êra ed sèt pian, l'avèva nuvantânòv stanzi pénni ed mubéggia e in tótt i mòbil ai èra un sclémm ed piât e bichîr, sänza cuntèr i spîc', i sâuramòbil e i rubinètt. Al dé dl'inauguraziân, a tótt i cinno véns dè un bèl martèl e âl fónn avèrti âl pòrt: al parêva al dé dal giudèzzi! I ragazû, tótt cuntént, i pasèven da una stanza a cl'ètra sfracasând incôsa con däl smartlè ch'as sintêva i ciuc fén a San Lâzer e Bazàn. Di tusétt èlt cme di stupâi i s'atachèven a di armèri e a di mûr ed trânta, arduândi in briglén e pardézz. I pió cinén dl'èsil, coi sù bî grinbalén, i sbrislèven âl chicarènni da cafâ fagandi dvintèr una pällver ch'la parêva zippria. Ala fén dal prémm dé an i èra pió un bichîr san. Ala fén dal secânn d' ai srà stè giósst trai scrân intîri. Al têtz dé i stlènn i mûr tacând dal ûltum pian, mo, arivè ch'i fónn al quèrt dé, i èren stóff mîrz e quèrt ed spulvrâz cme suldè ed Napoleân. Acsé cla ragazulâja ed Casalacc' i turnènn tótt a cà ch'i dèven âli ânnd par la stuffisia e i se sfrunblènn a lèt sänza magnêr. Ormâi a rânper quèl an i èra pió inción gósst.

Al rasunîr Ducónt al dimustrè che la Cmónna ed Casalacc' con cla sò idè l'avèva arsparmie la blazza ed dâu stramièra e sèt zentémmeter. Però, pòst ch'ai avanzèva in pí una bôna pèrt dal palâz, al Sénndic al dé la cuntânta ai zitadén ed fêr quall ch'i vlèven. Alâura as vést di òmen distént e däl dòn ed bôna famajja, di giòddiz, di nudêr, profesûr, butghêr, ruscarû e puléttic, aguantêr int un martèl e còrrer a demolîr una paraid o una schèla, picianð con un gósst che a ògni smazulé i s' sintèven dvintèr pió zûven. E i gèven tótt cuntént:

- *Piotòst che litighêr con mî mujêr o mî maré e sbraghêr un portazànnnder o i piât regalè dala zia Clutéllda... - e zâ smartlè da santufèzzi!*

Al fô acsé che la Cmónna ed Casalacc', in saggn d'arcgnusänza, la dediché al rasunîr Ducónt una bèla mdâja. L'êra lavurè da un urâvvv, l'avèva la sò dèdica e, pròpi int al mèz,

ai èra un bèl bûs preziâus tòtt d arzânt. Chi al la catèss, l ha da savair che cla mdâja l'ha un gran valâur: brîsa manc ed disânta trânta e chërta canta nôva nuvânta.

Gigèn Luvra

Stäl fôl dal Fularén âli én dvintè trantatrai (cme i ân d Crésst). Siché dânc, cunvént ch'âl séppen anc trôpi, ai ho pinsè ch'l'é âura ed dèrila só. A ringrâzi al Sgnèr Diretâur ch'l à vlò publichèri, mo al grâzie pió grand l ha d'andèr al gran leterè uriginèl autâur in itagliàn: Žvanén Rodèri (Gianni Rodari). Mé ai ho sâul pruvè ed tradûsri in dialàtt, insfilzandi dânter ed quand in quand di mî pinsirén e quèlc parsunâg' nustrân. A dmand pardân al Autâur e a vói esprémmer la speranza che prémma o dâpp un quèlc genitâur, o un quèlc nôv, al s méttâ a cuntèr ónna ed stäl fôl a un tusàtt. In dialàtt bulgnais, as capéss!

Tersuà e arvâddres – Gigèn

Quí ch'i én stè a Bulâggna Buffalo Bill ai Prè ed Cavrèra

Int ón di ûltum jurnalén ed Tex Willer - che mé a cunténnuv a lèzer quèsi con l istâss gósst ed quand ai avèva óng' ân - ai é una stòria in dóvv al Nòster al s trôva invidè a vâdder, int la zitè ed New Orleans, un spetâcuel dal famâus Buffalo Bill. La finziân dal jurnalén in ste chès la s incântra con la realtè d un parsunâg' - al colonèl William Fedrîg Cody, ciamè Buffalo Bill pr al fât d avair mazè un sclém ed bisónt - ch'l é stè int la secânnda metè dl Otzânt un prutagunéssta dla stòria aventurâusa dla salvâdga fruntîra americhèna. Òmen d inzâggn e irechièt, guidadâur ed curîr, pustén a cavâl, cazadâur, suldè int la guèra zivîl e pò cânter i Indiàn, fundadâur d una zitè ch'ai vlè dèr adiritûra al nómm ed Râmma, una vòlta dvintè famâus al pinsè ed sfrutèr la sò zelebritè mitând in pî un grandiaûs zîrcol par rapresèntèr dâl sèn ispirè ala vétta e ali inprais ed chi ténp. I sù spetâcuel i fèven un gran furâur (anc al gran chèp di Sciù Toro Seduto al fó ciamè, par socuânt mis, a fèr da arciam con âl sâu esibiziân a cavâl) e alâura Buffalo Bill al pinsè ed purtèr al sò zîrcol in Euròpa. Al véns anc in Itâglia e al fó dâu vòlt a Bulâggna: la prémma, dal 1890, al Ipòdrom Zappoli (ch'l é stè cazè zâ dal 1928); la secânnda ai Prè ed Cavrèra

int l avréll dal 1906.

Al colonèl al s tirèva drî una cunpagnî ed pió d otzânt òmen, con stramèz di Indiàn fitè int i sù custómm tradizionèl e zénczânt cavâl ch'i viazèven dânter a di trèno fât apòsta par spustèr sta gran caravèna. Anc i bulgnîs, ch'ai é sânpèr piásó i divertimènt, curiûs e incantè dala nuvitè, i curènn in gran nómm a vâdder cal spetâcuel grandiaûs, fât ed fènti batâli, d inseguimènt a cavâl a una diligianza (indóvv Buffalo Bill al l arivèva sânpèr d âura ed dèr zâ la pällver ai chi puvràz di Indiàn, ch'ai tuchèva ala fèn d andèr ví con âli uracc' a sbindlón), d esercèzzi d abilitè a tirèr con la pistâlla e con l èrc e âl frazz...

Al sré bèl se nuèter a psèssen savair cus'i géssen alâura i bulgnîs, con la sò argózzia e l'àngua stièta, ed ste prémma americanè purtè dal nòstri pèrt. In càli ucaziân la zânt ed Bulâggna la inparé ed magnèr i galètt american (ciamè popcorn) e d cgnósser di èter quí ed cla ziviltè luntèna e nôva.

Mo quasst al n èra brîsa suzès par chès parché, cum i han scrètt dal 2005 dû inpurtânt studiûs ed stòria mudèrna int un lîber ciamè "*Buffalo Bill a Bulâggna. Al môd ed fèr dvintèr american al mând*", anc l'esportaziân di spetâcuel dal zîrcol ed Buffalo Bill la fèva pèrt, fèn da alâura. d una idè dla nazian americhèna ed globalizaziân dla sò cùltura e dal môd ed viver dla sò zânt.

Silvano Rocca

Tîp d una vòlta

Girundlând par Bulâggna ai dé d incû l é fâzil incuntrèr di tîp curiûs, ch'i vòlen fèr i uriginèl a tòtt i cùst. Žûven coi cavî violà e la fâza tóttâ sbusanè dal *pîrsing*, pénnâ d anî e d urcén o magâra con âl brâza e al pèt arcuèrt ed tatuâg'; ragazlatti con i gínns a *vita bassa* ch'âl mässtren tòtt quall ch'âl pôlen mustrèr; dòn d una zèrta etè ch'âl s én fâti ajustèr la fâza, scurtèr al nèss e infîer i lâber e che ala fèn âl pèren fâti col stanpén e âl s arvîsen tòtti. Se pò as vâ a fèr un girtén lé int i parâg' dl'Universitè, as incântra di sugèt che con i stûdi i han bân pôc da spartîr: vagabónnd ch'i han rinpé un cariól dla COOP con tòtti âl sâu zangâtel e i t dmândèn la limòsna; di žûven con dû o trí can,

ch'i dmândèn la limòsna anca lâur (i s ciâmen *punkabbestia*). Pò ai é i drughîr, ch'i t vòlen vânder dl'èrba e i gratón ch'i t vòlen pugèr una biziclatta invarnisè ed zâl, naturalmânt *di provenienza furtiva*.

Tòtt quasst par dir che oramâi ón al pôl anc girèr nûd che tant inción s maravajja pió, parché int la nôstra normalitè a sân tòtt quant un pôc anormèl. Se invèzi andân a ramghèr int al panirân di arcòrd, ècco ch'ai sèlta fòra di gran bî sugèt che, a sò môd, i én stè di parsunâg' cgnusó in tóttâ Bulâggna.

V arcurdèv al fradèl ed Gino Cervi? Sânpèr elegantèssum, con âl sâu cravât sgargianti e la caramèla int l òc', l èra al rà dal Pavajân e di pôrdg dla zitè, in dóvv l èra famâus quèsi cme sò fradèl.

Ai èra al *seriffo*, ch'al girèva in biziclatta con dâu rivultèl da ragazû e al caplân da covbòi in cò. In zòna Saffi ai bazighèva *Super-Dio* che se t vlèv dscàrrer sîg t avèv da méttret in znòc'. Una vòlta al fé una gran litighè con Gesó Crésst (un èter sunè dla zòna), parché stû qué al vlèva da ló dâu-mèlla ân d artetrè dla pensiân...

Int i parâg' dla Muntagnòla l èra fâzil incuntrèr *Marî la mâta*, una pôvra scâja brîsa bróttâ dal tòtt, anc žâuvna, con la tèsta ch'la n batèva brîsa a sagn e che la s vindèva par quâter góbbi o magâra anc sâul pr un cunplimânt. L èra fâzil incuntrèr anc *la Wally*, un umaròt ch'al s inbutèva al sò culân con un cusén, in môd che la slénna dla biziclatta la scunparèva stramèz al stiâp. Al frecuentèva i sît in dóvv ai èra di ragâz, pr esâmpi l Antistâdi, la Lunatta Ganbarén o i Prè ed Cavrèra e al sò arciam l èra: "*Mazchióooni!*". Alâura i gèven ch'l èra un dutâur ch'l avèva fât di esperimènt só la pròpia pèl, dvintând una spèzie ed *Mister Hyde* ed cà nôstra. Da un zèrt pònt in avanti, *la Wally* al scunparé dal strè ed Bulâggna e da alâura an s é mai savó pió gnént. Quant ed chi tîp! *Tamarindo*, gran žugadâur ed biglièrd e balarén, ch'l é anc pusèbbil incuntrèr in gîr pr al quartîr; la *Gatèra*, ch'la tgnèva i gât a duzénna quand i padrón i andèven in fèri. E *Settecappotti* v l arcurdèv? Anc d estèd l avèva sânpèr indòs al sò paltunâz pesantèssum e in cò un *casco* da operèri. A quí ch'i

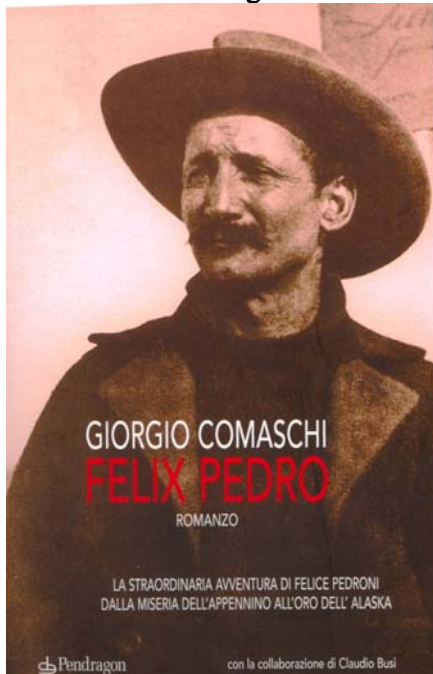
dmandèven al parché ed tótta cla muntûra ló, serâfic cme un anzlén, l'arspundèva ch'al vlèva difànndres... dal radiaziàn... Avèvel mò tórt? E Cernobyl...?

In mèz ala zânt ed tant tänp indrî ai n'êra anc ed quí ch'i fèven cunpasiàn. Ónna par tótt: la *Maga Circe*, una pòvra vècia ch'la vivèva int una barâca ed laggn drî al Cavadézz, pròpi sâtta al mazèl, in mèz a una spurchézzia inimazinâbil e con la cunpagnî ed zèrti pundgâzi gròsi cme i gât. Cla pòvra dóna l'êra arabé con al mãnd intûr, sänper véttima destinè dâli uclè e di schèrz dla cinâja di dintûren, ch'i i dèven dla stréjja e i i tirèven i säs.

Quand i mitènn a pòst la Salèra, lé ala pòrta dâl Lâm, d'in mèz a un razèr ai salté fòra un scailter. La nutézzia la finé in vatta ai giurnî e ai fò chi avanzé l'ipòtesi ch'as tratéss d'ón ch'l'êra môrt int la batâglia dla Pòrta dâl Lâm (ai 7 ed nuvàmber dal 1944). A mé però am véns al suspèt che as tratéss dâli òs dla pòvra *Maga Circe*: la sò barâca l'êra a púc mèter dala Salèra e cal razèr al prèv èser stè la sò tàmmba.

Parsunâg' d una vòlta, d un'ètra Bulaggna. Èrla méi? Èrla píz? Nâ: l'êra un'ètra.

Librarî bulgnaiša

Giorgio Comaschi i al cgnòssen tótt: giurnaléssta, scritâur, artéssta ed teâter... St ân l ha fât dû spetàcuel anc da nuèter, drî al Navèlli, e i én stè dû mumént ed grandéssima emozziàn, quand l ha arcurdè Marconi e Dall'Ara, al Presidânt dal Bulaggna. In ste lîber al s é rivelè anc cme rizercadâur e stòric,

adiritûra andând d là dal'Àcua Granda par cgnòsser méi la stòria d un muntanarâtt ed Fanàn, un zèrt Felice Pedroni, che in Alaska al catè l ôr e al fundé la zitè ed Fairbanks. Felix Pedro, acsé i al ciamèven in Amèrica, al fò ón di tant itagliàn ch'i ciapènn só i sù quâter strâz par zarchèr la furtónna luntàn da cà e ló ai riusé. La sò vétta in mèz ai bòsc dl'Alâska la pèr scrètta da Jack London e Giorgio I é stè bravéssum adescrîver la vétta ed st pòver emigrànt ch'an savèva né lèzer né scrîver. Al lîber l è un rumànz só i fât ch'i capitènn tant ân fà a Felix Pedro, stra i mónt dal nòster Apenén e quí, luntàn, dl Alâska. Un bèl lîber ch'al s lèz int un fiè, tra l èter con una móccia d interesantéssimi fotografî dl'època.

Giorgio Comaschi – *Felix Pedro* – Pendragon, 2010

Cum èla andè drî al Navèlli?

L'arspòsta aréssi da dèrta vuèter, ch'a sí vgnó a vâdder i spetàcuel, a magnèr âl carsintén, magâra con al frizàn dla Mârta... Nuèter a sän sudisfât di risultèt e mé, cme presidânt dl'Asociazziàn, a sän felíz d'avair purtè dâl mièra ed zânt int un sît che, fèn a púc ân indrî, l'êra scgnusó dala mazâur pèrt di bulgnîs. Mo, cardîm a mé, l'é dûra'avair da cunbâter con l'ignuranza, la cativèria, la fâm ed bajûc ed quí ch'i én i padrón dla tèra drî al Navèlli. Al srèv anc dimónndi interesânt riusîr a capîr come mâi di privè i séppen dvintè padrón d un sît ch'l'êra ed proprietè dal Demâni e sâttapòst a una legislaziàn spezièl par vî dal fât ch'l'êra una teritòri sugèt a inundaziàn: una barlaida, insâmma...

Fatto stà che, con tótta prubabilitè, la nòstra aventûra drî al Navèlli la prèv èser drî a finîr e quasst anc par l'imobilitè dâli istituzziàn, par la burocrazî e anc un pòc ed zaclunîsia. Fòrsi st ètr ân l'*Arena del Navile* la turnarà a èser una dscârگا puzlânta e i èrzen una spèzie ed giungla inpenetrâbil. Nuèter a psaràn dîr d'avair pruvè ed fèr quèl ed bân e la nòstra cunsénzia la srà trancuèlla. Par zertón èter - fòrsi - an srà brîša acsé.

Bòni fèri a tótt e...

...anc st ân a fân fèsta int al mais d agâsst! Se però a v vén al sburziglén d ascoltèr un pòc ed dialàtt in mùsica o bacajè... qué sâtta a catè al nòster lunèri.

La siânza di nùster vîc'

Sabadéggia (*Veratrum album*) – elleboro bianco, volgarmente veratro bianco, già reputato emetico e purgante e usato dai pastori per distruggere gl'insetti del vello, ma sommamente velenoso; detto dai farmacisti sabadiglia dal *veratrum sabadilla*, che pure si trovava nelle farmacie ed era adoprata per distruggere gl'insetti della cute. L'una e l'altra pianta danno il principio detto *veratrina*, già stato in uso nella terapeutica, ma affatto abbandonato per il grande pericolo nell'applicazione.

Da: G. Ungarelli, *Le piante aromatiche e medicinali nei nomi, nell'uso e nella tradizione popolare bolognese*.

Tipografia Luigi Parma, 1921.

Al Pânt dla Biânnda nómmer 95

Mais ed lói dal 2010

Diretâur iresponsâbil e limušnîr:

Fausto Carpàn

Dsèggn uriginèl:

Lupàmmbol (Wolfango)

Umberto Sgarzi

Matitàza (Giorgio Serra)

Coretâur di sbâli: **Bertén Sèra**

Strulgân eletrònic: **Âmos Lèli**

Abunamént par pòsta: almânc 20 € al ân.

Indirèzz:

FAUSTO CARPANI

Via Emilia Ponente 21

40133 BOLOGNA

tel. cell. 339-3536585

fausto.carpani@alice.it

Tótt i scrètt in dóvv an i é brîša indichè l'autâur i én ed Fausto Carpani.

Al dizionèri ed riferimânt par cäl paròl ch'âli én difèzzil da capîr l'é quasst:

Lepri – Vitali

Dizionèri

BULGNAIS - ITAGLIÀN

ITAGLIÀN - BULGNAIS

Pendragon, 2009

I sît bulgnîs i én quissti:

www.pontedellabionda.org

www.clubdiapason.org

www.lafamigliabolognese.it

www.bulgnais.com

www.marcopoli.it

I programmi di - Carpani e i sù amig -

Agosto	
Lunedì 2, ore 21	Alla Pieve di Roffeno.
Martedì 3, ore 21	Nella piazza di Gaggio Montano.
Sabato 7, ore 21	A Monzuno
Domenica 8, ore 21	Alla Stazione di Pioppe di Sàlvaro, secondo binario: “Quando i portici erano di legno” con Fausto Carpani, Antonio Stragapede e i disegni di Matitaccia.
Giovedì 12, ore 21	Nella piazzetta Marco Biagi (Fondaccio) a Lizzano in Belvedere.
Venerdì 13, ore 21	Al Centro Sociale Pertini di Castelmaggiore.
Sabato 14, ore 21	Alla tradizionale Festa di Villa Revedin (piazzale Bacchelli).
Domenica 15, ore 21	Al Teatro La Pergola di Vidiciatico.
Martedì 24, ore 21	Alla Cooperativa Italia Nuova, in via Nani a Borgo Panigale.
Venerdì 27, ore 21	Al Centro Sociale di Calderara di Reno.
Sabato 28, ore 21	Al Centro Sociale La Villa di Baricella.
Settembre	
Domenica 5, ore 21	Alla Badia di Santa Maria in Strada (Anzola Emilia).
Venerdì 10, ore 21	Alla Festa della Parrocchia di Riale.
Sabato 11, ore 21	Alla Festa della Parrocchia di San Paolo di Ravone.
Lunedì 13, ore 21	Alla Festa della Campagna di Maddalena di Cazzano (Budrio)
Venerdì 17, ore 21	Alla Fiera Settembrina di Minerbio.
Sabato 25, ore 21	Alla Parrocchia di San Donnino.

Associazione Culturale
IL PONTE DELLA BIONDA

Via dei Terraioli 13 - 40129 Bologna

Tel. 334 378 72 19

www.pontedellabionda.org

TEATRO ORIONE – Via Cimabue 14
Martedì 19 e Mercoledì 20 Ottobre, ore 21

la

Compagnia del Ponte della Bionda

presenta

"...da vic' cum la mitagna?"

(...da vecchi come la mettiamo?)

Commedia in due atti di **R. Nanni** e **F. Carpani**

Personaggi e interpreti

Le badanti:

Maria (**Maria Gryziuk**);

Olga (**Roberta Nanni**);

Sara (**Laura Cedrini**)

Gli assistiti:

Angelo (**Oriano Orsi**);

Enrica, sua moglie (**Gabriella Lorenzini**);

Teodoro (**Carlo Mazzanti**);

Greta (**Nara Negroni**)

Gli altri:

Diego, figlio di Angelo ed Enrica (**Ivan Tani/Fabio Zanetti**)

Don Dino, detto Dàn Dén (**Renzo Martini**);

Gianni, volontario di Ausilio (**Samuele Vitale/Andrea Finelli**)

Un pensionato (**Sergio Bettocchi**)

I clochard:

Fausto Carpani - Ruggero Passarini - Oriano Rinaldi - Renato Balugani

Con l'amichevole partecipazione di **Chicchi** e **Mauro Finelli**

Scene di **Giorgio Serra**

Musiche di **Ruggero Passarini** e **Fausto Carpani**

Realizzazioni tecniche di **Augusto Mandrioli** e **Renato Balugani**

Costumi di **Gabriella Lorenzini**

Fotografo di scena **Claudio Girardi** (www.fotogirardi.it)

Aiuto regista **Giovanni Baglioni**

Regia di **Cristina Testoni**

"Le badanti venute dai paesi dell'est europeo rappresentano la soluzione a molti dei problemi legati alla terza età, non ultimo quello della solitudine. Mettere in scena una commedia su queste nuove figure e sul rapporto che si instaura con i loro assistiti, rappresenta un'occasione per osservare gli uni e le altre con affetto e un pizzico di ironia, nel tentativo di sdrammatizzare una quotidianità a volte dura"

Prenotazioni al 337572489 (Franceschini)